כ: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. לחטוא עליה ושאר לרבה ולא לשם אלהות: **הא אהדריה קרא.** לכל ישראל לרחם עליו: **לידחי אבן אחר הנופל.** אלמה אבן שלא תהא לו גאולה: **רבות בשנים.** משמע שיהא רבוי בשנים וכי אפשר להיותן מרובות על שם או מועטות: **אלא.** ה"ק אם יש רבוי בדמיו שנתרבה בתוך שנים הללו כגון שהשביח מכסף מקנתו תשוב כמשפט קנייה להקל: **נתמעט כספו.** בתוך שנים הללו תשוב אותו כפי דמי שניו של עבדיו: **ניפיה ליה.** דמי ארבע שנים ולא לאיירי קרא לא בהשביח ולא בהכסיף: **לחצאין.** הגיע ידו לדמי חצי גרעונו יתנם וימעטו חצי שניו מעליו: **או אין נגאל.** כלל אלא א"כ מלא כדי גאולתו: **שדה אחוזה.** כתיב בה[2] ומלא כדי גאולתו ולא לחצאין[3] והכא כתיב[4] יש גאולתו ולא כתיב כדי: **או דילמא לקולא אמרינן.** דגאולת חצאין יש בה להקל ולהחמיר כלקמיה והיכא דהוי קולא לגביה אמרינן דנגאל והיכא דהוי חומרא אמרינן דאינו נגאל כדאמר קרא גבי השבים והכסיף דאלינון לקולא: **לאו אמרים.** לעיל (דף יח.) גגיבו חמש מאות ושוה אלף לדברי הכל אינו נמכר אלמא ונמכר כולו ולא חצי משמע הכא נמי דכתיב (ויקרא כה) **או** השיגה ידו ונגאל כולו ולא חצי משמע: **משכחת לה לקולא.** דהויא לה הגאולה קולא גביה לטובתו ומשכחת לה לרעתו: **וזכיה במאה.** קנאו בתנה וזכיה ליה האי עבד בתר הכי ממשיש בגאולת חצי אי אמרת הויא גאולה כי אייקר תו לא[5] כרשות דמריה אייקר אלא פלגיה ואם כא עכשיו לגמור פדיונו יהיב ליה מאה ונפיק: **ואי אמרת אינו נגאל.** אייקר כוליה כרשות דמריה וזכיה ליה מאה וחמשין: **והא אמרת נתרבה כו'.** דהיכא דנשבח אין מחשבים לו אלא כשעת מקנתו: **דאייקר וזל ואייקר.** שקנאו במאתים והחל ועמד על מנה וזכיה ליה כפי שניו ונתן לו חמשים ולא הספיק לגמור פדיונו עד שהוקר ועמד על מאתים: ה"ג במקבצת **ואי אמרת אינו נגאל לחצאין הכי מאה פקדון נינהו גביה יהיב ליה ניהליה ונפיק.** ול"ג והא אמרת נתמעט כספו כו': ואי אמרת אינו נגאל לחצאין. לא קנאן האדון בתורת גאולה ועכשיו[6] שהכסיף הוא עומד כוליה לפדותו והרי זוזי הוו פקדון גביה ויהיב להו ניהליה ונפיק: **המוכר בית בעיר חומה.** שהוא נגאל עד שנה אחת דמיו בתוך שנה מפריק פלגיה או לא: **גאולתו.** ימים תהיה גאולתו[7]: **היכא דגלי.** כגון גאולתו למימרא דכולה גאולה בעינן גלי: **והיכא.** דלא כתיב בה כדי לא מייתינן ליה: **שלוה.** אם אין לו ליה מאתים וגואל מה שאין כן מוכר בשדה אחוזה דבעינן והשיגה ידו (ויקרא כה[8]) משמע נמי שגואל לחצאין: **ואם גאל יגאל.** במקדיש שדה אחוזה: **לפי שמניו כו'.** ר"ש דרש טעמא דקרא בכל דוכתא (כ"מ דף קטו.) והכא נמי יהיב טעמא לקרא ומשמעינן דהקפידה תורה[9] לחזור שלא תפקע אחוזה מיורשים לפי שיפה כח מוכר שאין נחלתו נפקעת שהרי חוזרת לו ביובל לפיכך לא חס ליפות כחו לגזות ונגאול לחצאין אבל מקדיש לפי שהורע כחו להפסיד נחלתו ביובל כדכתיב (ויקרא כז) והיה השדה בצאתו ביובל קדש וגו' ומתחלק לכהנים ייפה הכתוב כחו בתחלת פדיונו לגזות ונגאול לחצאין ומהכא אית לן למיגמר נמי מוכר בית בתר ערי חומה דלוה ונגאל לחצאין שהרי הורע כחו ליחלט בסוף שנה ולא יגאל ביובל: **איתיביה.** דקתני סיפא מוכר בית בתר ערי חומה יוכיח שאין לוה וגואל וכו': **מוכר שדה אחוזה הורע כחו ליגאל מיד.** עד שתהא שתי שנים ביד הלוקח דכתיב (שם כה) במספר שני תבואות ימכר לך אין מכירה פחותה משתי שנים מעת לעת[10] ואח"כ גואל בגרעון כסף כדכתיב (שם) לפי רוב השנים וחשב את שני ממכרו וגו' כמה שנים הם משלקחה עד היובל שהיה עתיד להחזיר לבעלים עשרים שנה ודמיה עשרים מנה הרי שקניית תבואות כל שנה במנה וכן יגרע לכל שנה שאכלה[11] לפי גאולתו: הא

גאולתו גאולתו גמר. גרלה לר"ת דלגו ג"ש גמורה היא אלא גלוי מילתא בעלמא הוא[1] דאי ג"ש גמורה היא א"כ מאי קאמר או דלמא לקולא אמרינן לחומרא לא אמרינן הא כיון דהוי ג"ש כיון לקולא אין לן למילף דאין ג"ש למחלה[2] וכן משמע לקמיה גבי מתי ערי חומה[3] קאמר היכא דגלי גלי והיכא דלא גלי לא גלי ואי ג"ש היא אפילו היכא דלא גלי נמי:

איתיביה. פי' מסיפא דקתני מוכר בית בתר ערי חומה יוכיח שאינו לוה וגואל וגואל לחצאין ואם תאמר מאי פריך לרבי שמעון[4] דילמא הך ברייתא אתיא כווותיה דרבי שמעון והא דקאמר לעיל גבי מתי ערי חומה שלוה וגואל וגואל לחצאין היינו בתר דרבי לן קרא במקדיש אם גאל יגאל אבל הך

זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר ליה התם הא אהדריה קרא [6]דתני דבי רבי ישמעאל הואיל והלך זה ונעשה כומר לעבודת כוכבים אימא לידחי אבן אחר הנופל תלמוד לומר [7]אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו ואימא גאולה תהיה לו כי היכי דלא ליטמע בין העובדי כוכבים הא לענין פדיון נחמיר עליה מדרבי יוסי ברבי חנינא אמר רב נחמן [8]בר יצחק תרי קראי כתיבי כתיב [2]אם עוד רבות בשנים וכתיב [3]ואם מעט נשאר בשנים וכי יש שנים מרובות ויש שנים מועטות אלא נתרבה כספו מכסף מקנתו נתמעט כספו כפי שניו ואימא הכי [9]קאמר היכא דעבד תרי ופש ליה ד' ניתיב ליה ד' מכסף מקנתו עבד ד' ופשו ליה תרתי ניתיב תרתי כפי שניו א"כ נכתוב קרא אם עוד רבות שנים אם מעט נשאר שנים מאי בשנים נתרבה כספו בשנים מכסף מקנתו נתמעט כספו בשנים כפי שניו אמר רב יוסף דרשינהו רב נחמן [10](בר יצחק) להני קראי כסיני (סימן עבד בית חצאי' בית עבד קרובים) בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים נגאל לחצאין או אינו נגאל לחצאין גאולתו [4]גאולתו משדה אחוזה גמר מה שדה אחוזה [5]אינו נגאל [11]לחצאין אף האי נמי אינו נגאל לחצאין או דילמא לקולא אמרינן לחומרא לא אמרינן א"ל לאו אמרת התם [12]נמכר כולו ולא חציו ה"נ נגאל כולו ולא חציו אמר אביי אם תימצי לומר [2]נגאל לחצאין [3]משכחת לה לקולא ולחומרא לקולא זבניה במאה יהב ליה חמשין פלגא דדמי ואשבח וקם על מאתן אי אמרת נגאל לחצאין יהיב ליה מאה ונפיק ואי אמרת אין נגאל לחצאין יהיב ליה מאה וחמשין ונפיק והאמרת נתרבה כספו מכסף מקנתו כגון דאוקיר וזל ואוקיר משכחת לה לחומרא זבניה במאתן יהיב[13] מאה פלגי דדמי ואיכסף וקם על מאה אי אמרת נגאל לחצאין יהיב ליה חמשין ונפיק ואי אמרת אין נגאל לחצאין הנך מאה פקדון נינהו גביה יהיב להו ניהליה ונפיק בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת המוכר בית בבתי ערי חומה נגאל לחצאין או אינו נגאל לחצאין גאולתו משדה אחוזה גמר מה שדה אחוזה אינה נגאלת לחצאין אף האי נמי אינו נגאל לחצאין או דילמא היכא דגלי גלי היכא דלא גלי לא גלי א"ל ממדרשו של ר"ש נשמע שלוה וגואל וגואל לחצאין דתניא [14]אם גאל יגאל [15]המלמד שלוה וגואל וגואל לחצאין אמר ר"ש מה טעם לפי שמצינו במוכר שדה אחוזה שיפה כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה [16]חוזרת לבעליה ביובל הורע כחו [17]שאינו לוה וגואל וגואל לחצאין מקדיש שהורע כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה [18]יוצאה לכהנים ביובל יפה כחו שלוה וגואל וגואל לחצאין האי מוכר בית בבתי ערי חומה נמי הואיל והורע כחו [19]שאם מלאה לו שנה תמימה ולא נגאלה נחלט יפה כחו שלוה וגואל וגואל לחצאין איתיביה אם גאל יגאל מלמד שלוה וגואל וגואל לחצאין שיכול[20] והלא דין הוא ומה מוכר שדה אחוזה שיפה כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה חוזרת לבעליה ביובל הורע כחו שאין לוה וגואל וגואל לחצאין מקדיש שהורע כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה יוצאה לכהנים ביובל אינו דין שהורע כחו שאין לוה וגואל וגואל לחצאין מה למוכר שדה אחוזה שכן הורע כחו[21] ליגאל מיד תאמר במקדיש שיפה כחו ליגאל מיד מוכר בית בבתי ערי חומה יוכיח שיפה כחו ליגאל מיד ואין לוה וגואל וגואל לחצאין לא קשיא הא

עין משפט נר מצוה

רנ א מיי' פי"ח מהל' שמיטה ויובל הל' יא:
רד ב מיי' פ"ב מהל' עבדים הלכה ז:
רה ג מיי' שם הלכה י:
רו ד מיי' פי"ט מהל' ערכין הלכה ב סמג עשין קנד:
רז ה מיי' פי"ח מהל' שמיטה הלכה טו:
רח ו מיי' שם הלכה ח:
רט ז מיי' פי"ד מהלכות ערכין הלכה ט ו(שו):
ריי ח מיי' פי"ב מהל' שמיטה הלכה ד:

מוסף רש"י

זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. שהיה נעשה משמת לעבודת כוכבים לחטוא עליה ולשאר מים (ערכין ל: וכ"ה בב"ק קיג. ובי"מ שא.). לרחם לה שמים ולא לאלהות (ויקרא כו מז). אמר ליה. תני לההוא מרבנן, התם הא אהדריה קרא. שיהו מרחמין עליו (ערכין שם). לידחי אבן. לשון (שם). נחמיר עליה. שאם נמכר נמנה והכניס יהבנו במאתים, או אם נמכר במאתים והכסיף יהבנו במאתים כדמתיב מכסף מקנתו (שם). וכי יש שנים מרובות. שתהא שנה יתירה מחבירתה. דקאמר קרא אם עוד רבות בשנים, או שנה פחותה מחבירתה (שם). אלא נתרבה כספו. הכי קאמר קרא אם יש ריבוי בכספו בשנים שהוא עומד בהן, כלומר מה שהשביחו יפיע גאולתו מכסף מקנתו, דאין מחשב אלא כמה שנמכר, ואם נעשה נמתרו דמיו בשנים שהוא עומד בהן, כגון שהכסיף, כפי שניו יפיע את גאולתו (שם). ואימא הכי קאמר, קרא, היכא דשלח ליה תרתי שני ופשו תרנוי עד יובל ליתיב ליה כמה שמגיע לתרגע שנים מכסף מקנתו לפי חשבון שקנאו (שם). כפי שניו. לפי שנים שהיה עדיין מייב לעובדו ולאו בהכסיף והכניס משתני קרא (שם). בבתי ערי חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (ויקרא כה כט). מלמד שלוה. מאחר, וגואל. ואם יגלה יגאל לחצאין (שם).

מסורת הש"ס

א) ערכין ל: [ע"ש טוגיא זו בחוס' שיטה], ב) [לגירס' רש"ל לקמן בסמוך דמיתקן בר יעקב ת"ר בם הכא מוכרת לחמיתן], ג) [בכתי"י ר"ש: דחמתא], ד) רש"ל מ"ו, ה) [ערכין ל ע"ש], ו) [לעל יח.], ז) [בכתי"י ר"ש: ליה], ח) ערכין ל:, ט) [עי' תוס' חולין כב ע"ב ד"ה שיטו], י) [בכתי"י ר"ש: שאיט יכול], כ) [ויקרא כה, מ], ל) [ערכין ל ע"ב], מ) [ויקרא כה, נא], נ) [בדפוסי: כרשותיה, וכן בסמוך], ס) [בדפוסי: כשהכסיף], ע) [שם, נב], פ) [שם, נ], צ) [ערכין ל ע"ב], ק) [בדפוסי: ומשמע, וכל"ל, ורש"ש], ר) [בדפוסי: לחזר שלא תפקע אחוזה מיורשיה ולפי שיפה כחו], ש) [ערכין לט ע"ב], ת) [כריתות כב ע"ב], א') [בל"ל דקאמר], ב') [בדפוסי: לר"ש. ומל"ל לרב שמא].

תורה אור השלם

1. אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִהְיֶה לּוֹ אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ: ויקרא כה מח
2. אִם עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: ויקרא כה נא
3. וְאִם מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְחִשַּׁב לוֹ כְּפִי שְׁנָיו יָשִׁיב אֶת גְּאֻלָּתוֹ: ויקרא כה נב
4. וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לּוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ: ויקרא כה כו
5. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה הַמִּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף עֶרְכְּךָ עָלָיו וְקָם לוֹ: ויקרא כז יט

גליון הש"ס

גמ' מלמד שלוה וגואל וגואל לחצאין. עיין ב"ב דף קג ע"ב תד"ה ואמאי וערכין דף לא ע"ב תד"ה תני חלת.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מוכר וכו' שאכלה לפני גאולתו:

מוסף תוספות

א. דעבדינן האי גאולתא כי האי. תוס' הרא"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com